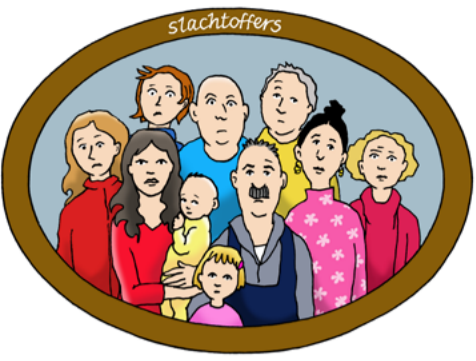

ROUTEKAART VOOR EEN RECHTVAARDIG EN VEILIG NEDERLAND

Stel je eens voor ...

Je wordt slachtoffer van een misdrijf. Of je doet iets wat niet door de beugel kan en wordt gepakt.
In beide gevallen kom je in contact met professionals van allerlei instanties. Mensen in jouw sociale omgeving zullen bezorgd en benieuwd zijn over wat er gaat gebeuren. Als het goed is voel je je gezien en gehoord. Je weet snel waar je aan toe bent, hoe de route er voor jou als slachtoffer of verdachte/veroordeelde uitziet, waar je recht op hebt, wat er van jou wordt verwacht.

Stel je eens voor ...

Je hebt als professional te maken met slachtoffers of verdachten/veroordeelden van een misdrijf of overtreding.
Je doet je werk met collega's binnen en buiten de strafrechtketen. Welzijn, zorg, veiligheid en rechtvaardigheid spelen een gelijkwaardige rol. Je neemt je beslissingen met oog voor de samenleving en de slachtoffers, verdachten/ veroordeelden waar het om gaat. Je weet wat je van collega's kunt verwachten, wie welke diensten verleent en mogelijkheden heeft om in te grijpen.

Stel je eens voor ...

Je bent vader of moeder en je kind pleegt een strafbaar feit.
Waar sta jij dan als ouder? Ervaar je voldoende ruimte om jouw verantwoordelijkheid als opvoeder te nemen naar je kind toe?

Deze routekaart is bedoeld om met direct betrokkenen in gesprek te gaan over de vraag hoe verschillende typen slachtoffers, verdachten/veroordeelden en professionals de routes door de strafrechtketen ervaren. Met als doel om strafzaken zo snel, slim en transparant mogelijk af te doen en te verantwoorden aan de samenleving. Waarbij iedereen het gevoel heeft serieus te worden genomen.

- Bij de routekaart hoort een **kaartenset** om de gesprekken toe te spitsen op de lokale situatie. Zo werkt het.
- Kies een **delict** en bepaal vanuit wiens perspectief je het gesprek wilt voeren: welk type slachtoffer, verdachte/veroordeelde, of professional is de 'reiziger'? Of wil je de ouders centraal stellen?
 - Bespreek de route. Welke **haltes/loketten** passeert deze reiziger en welke **producten en diensten** krijgt hij daar? Bijvoorbeeld voorlichting, advies, een proces-verbaal, toewijzing van een advocaat, een sanctie. Zoom bij professionals in op de samenwerkingsrelaties.
 - Bespreek de **bewegwijzering** op de routes. Hoe weet de reiziger welke kant hij op kan of moet?
 - Waardeer** de gang van zaken. Bespreek wat deze reiziger als positief ervaart en tegen welke obstakels en frustraties hij aanloopt. Benut de kaart met het beeldverhaal om elkaar te vertellen waar het écht om gaat.
 - Trek **conclusies** door het 4V-kwadraat in te vullen van Vasthouden, Versterken, Vernieuwen en Verlaten.
 - Spreek met elkaar maximaal drie wensen uit: wat moet met voorrang worden opgepakt voor deze reiziger? Geef bij iedere wens de **oplossingsrichting** aan: hoe krijgen we dit voor elkaar?

NAZORG

- Slachtoffers en veroordeelden begeleiden**
- Slachtoffers zijn van begin tot eind in beeld. Zij moeten zich weer thuis kunnen voelen in hun sociale omgeving.
 - Het Informatiepunt Detentieverloop (IDV) informeert slachtoffers van misdrijven als de veroordeelde vrijkomt, of tijdens de vrijheidsbeneming bijvoorbeeld met verlof mag.
 - Perspectief Herstelbemiddeling (voorheen Slachtoffer in Beeld) begeleidt de bemiddeling tussen slachtoffers en veroordeelden van misdrijven en verkeersongevallen. Dit kan op ieder moment in het strafproces.
 - Veroordeelden moeten na hun detentie en/of hulpverlening zo re-integreren in de samenleving dat zij niet terugvallen in hun oude gedrag. Om hen daarbij te helpen wordt ingezet op huisvesting, dagbesteding, werk, inkomen, opleiding en begeleiding.

PREVENTIE

- Ontoelbaar gedrag voorkomen, zodat iedereen veilig kan verblijven in de fysieke en virtuele ruimte
- Het begint met voorlichting over veiligheid en criminaliteit. Vele initiatieven, stichtingen en centra zetten dit instrument in om Nederland met de samenleving veiliger en leefbaarder te maken.
 - Hoe meer partijen aan de voorkant meekijken op social media, hoe beter.
 - Veiligheid staat of valt met de actieve inbreng van bewoners. In wijken verschijnen steeds meer buurtpreventieteam/WikstApp-groepen. Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) pakken kleine ergissen aan in de openbare ruimte, die leiden tot grote frustraties.
 - Wijkteams zitten in het preventieve hart, midden tussen mensen en organisaties: scholen, politie, ondernemers, woningcorporaties, huisartsen, GGD, (sport)verenigingen, informele zorg, kerken en moskeeën etc. Deze (in)formele netwerken signaleren (mult)problemen en bieden daarbij ondersteuning.
 - Professionals gebruiken de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis (0800 2000) is voor iedereen 24/7 hét meldpunt voor onveilige situaties.

GEMEENTE/ BURGEMEESTER

BUURTBEEMIDDELING
MELDPUNTEN [0800 - 2000, 0900 - 8844, 112]
MELD MISDAAD ANONIEM (M.): 0800 - 7000
BURGERNET
SLACHTOFFERHULP NEDERLAND: 0900 - 0101
SLACHTOFFERLOKET: VERSCHILLENDE NUMMERS
HULPLIJN SEKSUEEL MISBRUIK: 0900 - 9999
FRAUDEHELPPESK: 088 - 786 73 72
PERSPECTIEF HERSTELBEEMIDDELING: 030 - 234 00 45

HANDHAVEN

- Gedrag regelen en verbieden**
- De politie houdt toezicht op de naleving van regels. En treedt op bij allerlei vormen van misdaad. De politie surveilleert niet alleen op straat, maar ook op het internet.
 - De wijkpolitie is het gezicht in wijken en buurten, verbonden aan de wijkteams. Bewoners kunnen de politie bereiken door 0900-8844 te bellen. En in heterdaadsituaties alarmnummer 112.
 - Veiligheidshuizen zijn er voor multi-problemegezinnen. Hier zien justitie, gemeenten en welzijnsorganisaties toe op de veiligheid, leefbaarheid, gezondheid, welzijn en goede sociale verhoudingen.
 - Bewoners en ondernemers kunnen via BurgerNet helpen om strafbare feiten te voorkomen, vermiste personen terug te vinden en daders op te sporen.

WIJKTEAM

GGZ

RECLASSERING 3RO

RAAD VOOR DE KINDER-BESCHERMING

VEILIG THUIS

NFI

POLITIE

KMAR

ZSM

OM

IDV

SLACHTOFFER-LOKET

SLACHTOFFER-HULP NEDERLAND

NAZORG

VERVOLGEN

VERVOLGEN

OPSPOREN

OPSPOREN

- Verdachten van crimineel gedrag vinden en oppakken**
- Een verdachte kan op heterdaad worden betrapt, tijdens het delict.
 - Slachtoffers kunnen via verschillende kanalen aangifte doen bij de politie. Bijvoorbeeld digitaal via www.politie.nl/mijnpolitie. De politie hoort slachtoffers en getuigen en kan zoeken naar sporen.
 - Een speciale tak van sport is het opsporen van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.
 - Slachtoffers hebben recht op (zaakinhoudelijke) informatie, erkenning, bescherming en vergoeding van geleden schade. Zij kunnen voor emotionele, juridische en praktische steun terecht bij Slachtofferhulp Nederland.
 - Verdachten en slachtoffers hebben recht op een advocaat. Voor slachtoffers van een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf is die bijstand gratis.
 - Gegevens legt de politie vast in een proces-verbaal. Dit wordt voorgelegd aan de officier van justitie (Ovj), die werkt voor het Openbaar Ministerie (OM). De Ovj houdt in de gaten of de opsporing zorgvuldig en eerlijk verloopt. Bij een zwaar delict geeft de Ovj zelf direct leiding aan het politietoedezoek.
 - Tijdens het onderzoek kan de Ovj de politie opdracht geven bepaalde dwangmiddelen te gebruiken, zoals het aanhouden van de verdachte en het in beslag nemen van gestolen goederen. De Ovj is niet vrij om tijdens de opsporing te doen en te laten wat hij wil. Voor het inzetten van zware dwangmiddelen, zoals huiszoekingen of telefoons aftappen, moet hij eerst toestemming vragen aan de rechter-commissaris.
 - Een verdachte wordt begeleid door een van de drie reclasseringsorganisaties (3RO): Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (dak- en thuiszorg), Verslavingsreclassering, Reclassering Nederland. De reclassering kan vroeghulpbezoek organiseren.

VERVOLGEN

- Bepalen of en hoe verdachten van crimineel gedrag worden bestraft**
- Na het politieonderzoek bepaalt de Ovj hoe de zaak verder gaat.
 - Niet vervolgen, seponeren (onvoldoende wettelijk bewijs, klein vergrijp; ook de politie kan seponeren).
 - Transactie, voorstel aan verdachte (geldbedrag betalen, taakstraf uitvoeren), zodat hij niet voor de rechter hoeft te verschijnen.
 - Bij minder ernstige vergrijpen, zoals winkeldiefstal, of graffiti spuiten.
 - Als de verdachte niet akkoord gaat met de transactie of als het gaat om een ernstig delict, zoals zware mishandeling of diefstal met geweld, dan krijgt de verdachte van de Ovj een dagvaarding, een brief waarin staat wanneer hij voor de rechter moet verschijnen en waarvan hij wordt verdacht, de tenlastelegging. Afhankelijk van de zwaarte van het strafbare feit wordt een zaak aan één of drie rechters voorgelegd (politierichter of meervoudige kamer).
 - Slachtoffers kunnen met vragen aan het OM terecht bij een van de elf Slachtofferlokets, de servicebureaus waarin politie, OM en Slachtofferhulp Nederland met elkaar samenwerken.

Vervolgen van jongeren

- Voor jongeren van 12 tot 18 jaar gelden andere regels. Alle zaken komen via ZSM. Minder ernstige vergrijpen, zoals winkeldiefstal of vernieling, kan de politie afhandelen met insamming van de Ovj. Vaak via een Halt-project. Afhankelijk van het een 'first offender' is. En rekening houdend met Preselectie (risicoanalyse) en de zwaarte van het delict. De dader moet dan een aantal uren werken en in veel gevallen de schade vergoeden.
- Zwaardere zaken komen bij de Ovj terecht op een OTP-zitting (Oproep Ten Parkette) of een kinderrechterzitting. De Raad heeft een adviserende rol. De Ovj kan een boete of een korte taakstraf opleggen. De rechter kan veroordelen tot een taakstraf, een boete, jeugdetentive of plaatsing in een jeugdinrichting (Pij-maatregel, vergelijkbaar met TBS bij volwassenen). Verplichte hulpverlening (jeugdreclassering) kan het advies zijn. Een jongere kan ook in verzekering gaan/voorgeleid worden en in voorlopige hechtenis gaan. De Raad verleent dan vroeghulp en adviseert over het vervolg en een eventuele strafafdoening.
- Kinderen onder de 12 jaar kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd. Om te voorkomen dat kinderen al op jonge leeftijd een criminele carrière ontwikkelen kan de Ovj aan de ouders van een jong kind een Stop-reactie voorstellen, een leerstraf waarbij ook de ouders worden betrokken. Bij een ernstig misdrijf of bij grote zorgen over de ontwikkeling van de jongere en/of zijn opvoedingsituatie wordt een zorgmelding gedaan. Die kan leiden tot een onderzoek van de Raad.
- De rechter kan jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 23 jaar berechten volgens het Jeugdstrafrecht of het volwassenenstrafrecht (adolescentenstrafrecht).

CYBERSPACE

CELSTRAF

MAATREGEL

TAAKSTRAF

GELDSTRAF

TENUITVOERLEGGEN

AICE

PERSPECTIEF HERSTEL-BEMIDDELING

HOGE RAAD

GERECHTS-HOF

RECHTBANK

BERECHTEN

BERECHTEN

- De verdachte bestraffen**
- De verdachte en het OM verschijnen voor de strafrechter (onderzoek ter terechtzitting).
 - In de rechtszaal klaagt de Ovj de verdachte aan uit naam van de samenleving. Tijdens de zitting vertelt hij waarvoor iemand terecht staat, de tenlastelegging.
 - De rechter stelt vragen aan de verdachte (die zwijgt heeft) en eventuele getuigen.
 - Slachtoffers hebben – onder omstandigheden kosteloos – recht op ondersteuning tijdens het strafproces. Bijvoorbeeld van een advocaat of Slachtofferhulp.
 - De Ovj houdt zijn requisitorie, een betoog waarin hij de rechter(s) vertelt wat hij van de zaak vindt en welke straf hij eist. Dat kan een geldstraf, een taakstraf, een voorlop of een combinatie daarvan zijn. De hoogte van de straf wordt bepaald door de ernst van het feit, de omstandigheden waarin de verdachte het delict pleegde en door de persoon van de verdachte. Factoren als opzet, herhaling van strafbaar gedrag (recidive), mate van geweld of voorbedachte rade spelen een rol. Van alle strafbare feiten staat in het wetboek welke straf iemand maximaal kan krijgen. De Ovj kan dus niet méér eisen. Wel minder.
 - De advocaat van de verdachte houdt daarna zijn pleidooi, hij verdedigt zijn cliënt.
 - Slachtoffers van ernstige misdrijven en nabestaanden hebben spreekrecht.
 - Het laatste woord is altijd aan de verdachte zelf.
 - Daarna doet de rechter uitspraak. Wordt de zaak aan één rechter voorgeleid dan doet deze direct uitspraak. In het geval van drie rechters volgt de uitspraak na twee weken.
 - De Ovj kan de rechter vragen om een maatregel op te leggen. Bijvoorbeeld geld innen, dat is verdiend met criminele zaken (ontneming), of verboden goederen vernietigen. Of een schadevergoedingsmaatregel waarbij de veroordeelde het slachtoffer moet betalen. Een bijzondere maatregel is de terbeschikkingstelling, TBS, voor verdachten met een psychische stoornis voor wie dwangverpleging nodig wordt gevonden. Zij komen terecht in een speciale TBS-kliniek.
 - Berechting kan achter gesloten deuren plaatsvinden. Bij minderjarige en onder omstandigheden ook bij meerderjarige.
- Berechten in hoger beroep en in cassatie**
- Als een verdachte of een Ovj het niet eens is met de uitspraak van de rechter – het vonnis van de rechtbank – kan hij in Hoger Beroep gaan bij het gerechtshof. De Ovj bij het gerechtshof heet een advocaat-generaal. Deze vertegenwoordigt het OM in Hoger Beroep. In Hoger Beroep wordt de hele strafzaak opnieuw bekeken. De advocaat-generaal legt zijn bevindingen ook bij de rechters van het gerechtshof (raadsheren).
 - Bestaat er nog steeds onvrede over de uitspraak dan is de Hoge Raad der Nederlanden het hoogste rechtsprekende orgaan. De Hoge Raad beoordeelt of de rechters het recht juist hebben toegepast. Niet of de verdachte schuldig is of over de hoogte van de straf. Als de Hoge Raad vindt dat de zaak niet correct is afgehandeld, gaat deze terug naar het Hof voor een nieuwe behandeling.

TENUITVOERLEGGEN

- Zorgen dat de straf snel en zeker wordt uitgevoerd**
- Het OM is verantwoordelijk voor het aanleveren van een voor tenuitvoerlegging vatbare beslissing aan het AICE (Administratie- en Informatiecentrum voor de Executieketen, onderdeel CJIB).
 - Het AICE bekijkt de beslissing en maakt een totaal beeld op van de persoon. Daarna geeft het centrum een opdracht aan een uitvoeringsorganisatie en bewaakt het de voortgang.
 - ining en incasso, onderdeel van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) Int verkeersboetes, slachtoffervergoedingen en ontnemingsmaatregelen. Als betaling achterwege blijft, kan zij dwangmiddelen inzetten.
 - De Dienst Justitiële Inrichtingen (DIJ) voert vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen uit. Vanuit verschillende soorten inrichtingen wordt gewerkt aan voorbereiding op terugkeer in de maatschappij.
 - De reclassering begeleidt verdachten en plegers vanaf de arrestatie tot aan de vrijlating. Hierover brengt zij advies uit aan de rechter. De reclassering ziet erop toe dat veroordeelden hun verplichtingen nakomen. Bijvoorbeeld een werkstraf of de voorwaarden voor toezicht na vrijlating.